

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Képzési szint	Alapképzés (BA) бакалавр	Tagozat		Tanév/félév	
Ступінь вищої освіти		Форма навчання	Nappali Денна	Навчальний рік/семестр	2022-2023 II

Tantárgyleírás

Силабус

A tantárgy címe	Magyar nyelvtörténet
Назва навчальної дисципліни	Історична грамати́ка угорської мови
Tanszék	Filológia Tanszék, Magyar Tanszéki Csoport
Кафедра	Кафедра Філології, Угорська філологія
Képzési program	014 Középfokú oktatás (Magyar nyelv és irodalom)
Освітня програма	014 Середня освіта (Мова і література угорська)
A tantárgy típusa, kreditértéke, óraszám (előadás/szeminárium/önálló munka)	Típus (kötelező vagy választható): kötelező Kreditérték: 5 Előadás: 20 Szeminárium/gyakorlat: 30 Laboratóriumi munka: 0 Önálló munka: 100
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кредитів ECTS: 5 Лекції: 20 Семінарські/практичні заняття: 30 Лабораторні заняття: 0 Самостійна робота: 100
Tárgyfelelős oktató(k) (név, tudományos fokozat, tudományos cím, e-mail cím)	Karmacsi Zoltán, PhD karmacsi.zoltan@kmf.org.ua
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Кормочі Золтан Золтанович, доктор філософії karmacsi.zoltan@kmf.org.ua
A tantárgy előkövetelményei	ППП 6.1 Mai magyar irodalmi nyelv: fonetika és fonológia, lexikológia, lexikográfia, frazeológia, szemantika
Пререквізити навчальної дисципліни	ППП 6.2 Mai magyar irodalmi nyelv: szófajtan, morfológia ППП 6.3 Mai magyar irodalmi nyelv: mondattan

	<p>ППП 6.4 Mai magyar irodalmi nyelv: szövegtan ППП 10 Bevezetés a nyelvtudományba és a tudományos kutatás alapjai</p> <p>ППП 6.1 Сучасна угорська літературна мова: Фонетика, фонологія, лексикологія, лексикографія, фразеологія, семантика ППП 6.2 Сучасна угорська літературна мова: Морфологія ППП 6.3 Сучасна угорська літературна мова: синтаксис ППП 6.4 Сучасна угорська літературна мова: текстологія ППП 10 Вступ до мовознавства та основи наукових досліджень</p>
<p>A tantárgy általános ismertetése, célja, várható eredményei, főbb témakörei</p> <p>Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, основна тематика дисципліни</p>	<p>Célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a magyar nyelv kialakulásának, fejlődésének jelenségeivel, a különböző nyelvtörténeti korszakokkal, illetve a nyelvfejlődés korszakonkénti jellemzőivel; a mai magyar nyelv szerkezeti és funkcionális felépítésével, és a napjainkban zajló nyelvi változások mechanizmusával a különböző korokban végbement változások segítségével.</p> <p>Célja és feladata a nyelvi változás mechanizmusának és mozgatórugóinak a bemutatása; a magyar nyelv hangtani, morfológiai, szintaktikai, szemantikai fejlődése jellemzőinek, a magyar standard nyelvváltozat kialakulásának, a főbb magyar írásos nyelvemlékek megismertetése.</p> <p>Kialakítandó kompetenciák: a tantárgy vonatkozó szakirodalmának kritikus, elemző olvasása a különböző magyar nyelvemlékek elhelyezése a magyar nyelvtörténeti korszakokban, képes legyen írott és nyomtatott nyelvemlékek olvasására, feldolgozására, értelmezésére, a különböző nyelvtörténeti korszakok grammatikai jellemzőinek felismerése, képes legyen a hallgató a közoktatás folyamatában a nyelvtörténeti ismeretek helyénvaló és gyakorlatias használatára.</p> <p>Főbb témakörei: A nyelvi változás. A nyelvi változás mibenléte és mozgatórugói. A nyelvi változás mechanizmusa. A nyelvi változás elméleti kérdései. A szinkrón és diakrón nyelvvizsgálat. A magyar nyelvtörténet korszakai. A magyar nyelv finn-ugor eredete. A nyelvi változás lehetséges és szükséges volta. A nyelvemlékek általános jellemzői, jellege és keletkezési ideje. A nyelvemlékek lokalizációja, helyhez kötése. A kéziratos és a nyomtatott nyelvemlékek. A nyelvemlékek nyelvi sajátosságai. A nyelvemlékek írása. Az előbeszéd és az írás viszonya. A magyar helyesírás általános fejlődése. A nyelvemlékeink hangjelölése. A régi magyar nyelvkönyvek.</p>

	<p>A mássalhangzók és magánhangzók változásának története a különböző nyelvtörténeti korszakokban.</p> <p>A szófajok története. A szófajok természete. A kettős szófajú szók. A szófaji változások. A szóelemek alaktörténete. A szóalakok elemezhetősége. A szóelemek és szóalakok változása. A tőtípusok eredete. A szavak jelentéstörténete. A magyar szókészlet eredete: az ősi és a belső keletkezésű szókészlet. A nyelvújítás korszaka. A magyar szókészlet eredete: az idegen eredetű szókészlet</p> <p>A magyar szókészlet fejlődésének jellemző vonásai. A szerkezeti (strukturális) változások. Az alaki szerkezet változásai. Jelentésbeli változások. A származási kategóriák alakulása. Helyzeti (funkcionális) változások. A szóföldrajzi változások. A magyar tulajdonnevek története</p> <p>A viszonyító eszközök története. A jelek és a ragok története. A névszóragozási rendszer kialakulása. Az igeragozási rendszer kialakulása. A mondattani jelenségek testetlen kifejezőeszközeinek története.</p> <p>A szintaktikai szerkezetek és mondatfajták története.</p>
<p>A tantárgy teljesítésének és értékelésének feltételei</p> <p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>A tantárgy egyrészt a gyakorlati munkák alapján, másrészt az előadások, gyakorlati és önálló munkák tematikájából összeállított ellenőrző dolgozat alapján minősül teljesítettnek.</p> <p>A félév végén megírandó ellenőrző dolgozat 100 pont, melyből maximum 30 pont a félév során elvégzett gyakorlati feladatok teljesítése.</p>
<p>A tantárggyal kapcsolatos egyéb tudnivalók, követelmények</p> <p>Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічна та програмна забезпечення дисципліни тощо)</p>	<p>A tantárgyhoz kapcsolódó online felület: Google Classroom:</p>
<p>A tantárgy alapvető irodalma és digitális segédanyagok</p> <p>Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси</p>	<p>Kiss Jenő–Pusztai Ferenc főszerk.: A magyar nyelvtörténet kézikönyve. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2018.</p> <p>É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila: Kis magyar nyelvtörténet, Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2013</p> <p>Kugler Nóra – Tolcsvai Nagy Gábor: Magyar nyelv. Nyitra: Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara, 2015</p> <p>Kiss Jenő–Pusztai Ferenc szerk.: Magyar nyelvtörténet, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.</p> <p>Bárczi Géza–Benkő Lóránd–Berrár Judit: A magyar nyelv története, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002</p> <p>Dömötör Adrienn: Régi magyar nyelvemlékek, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006</p> <p>Karmacs Zoltán: A mai magyar nyelv táblázatokban és ábrákon, Beregszász: Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség, 2008</p>

